მერკოსური: სამხრეთამერიკული ბლოკის ევოლუცია და გამოწვევები

ბესიკ გოგინავა

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ამერიკისმცოდნეობის დოქტორანტი

1989 წელს ამერიკელმა ეკონომისტმა ჯონ უილიამსონმა ახალი ათპუნქტიანი ეკონომიკური ფორმულა გააჟღერა, სახელწოდებით „ვაშინგტონის კონსენსუსი“, რომელიც ლათინურ ამერიკას 1980-იანი წლების კრიზისიდან გამოსვლაში უნდა დახმარებოდა. იდეა ამერიკულ ინსტიტუტებს უნდა განეხორციელებინა. უილიამსონის ნეოლიბერალური ინიციატივა განსაკუთრებულ აქცენტს ბაზარზე დაფუძნებულ ეკონომიკურ პოლიტიკაზე აკეთებდა (Hudson, 2015:69; Serra & Stiglitz, 2008). თუმცა, დაპირებული ცხოვრების სტანდარტების გაუმჯობესება ლათინურ ამერიკაში შემდეგ ათწლეულში ვერ მოხერხდა. რეგიონში მემარჯვენე კურსმა მოლოდინი ვერ გაამართლა და საზოგადოებას იმედი გაუცრუა. იქ გარდამტეხი ეტაპი მემარჯვენე და მემარცხენე იდეოლოგიებს შორის 1998 წელს მოხდა, როდესაც ვენესუელის პრეზიდენტად უგო ჩავესი აირჩიეს. სწორედ აღნიშნული პერიოდიდან დაიწყო ლათინური ამერიკის ქვეყნების ხელისუფლების სათავეში მემარცხენე, სოციალისტური და სოციალ-დემოკრატიული ძალების მოსვლა, რომელიც „ვარდისფერი ნაკადის“ სახელით არის ცნობილი. მემარცხენე ძალები მოვიდნენ ჩილეს, ბრაზილიის, არგენტინის, ურუგვაის, ბოლივიის, ნიკარაგუის, ეკვადორის, გვატემალის, ჰონდურასისა და პარაგვაის ხელისუფლების სათავეში, რომლებიც საკუთარ თავს სოციალისტებს, ლათინურ ამერიკანისტებს ან ანტიიმპერიალისტებსაც უწოდებდნენ (Gonzalez, 2018; North & Clark, 2017; Wylde, 2012).

ლათინურ ამერიკაში დემოკრატიზაციის მესამე ტალღის დაწყებასთან ერთად, 1980-იანი წლების მეორე ნახევრიდან ინტეგრაციული მოძრაობა გამოცოცხლდა, რასაც ბიძგი ახალ დემოკრატიებს შორის თანამშრომლობის დაწყების სურვილმა მისცა.

1980-იანი წლების დასაწყისიდან ურთიერთობის გაუმჯობესება დაიწყო ბრაზილიასა და არგენტინის ხელისუფლებებს შორის. 1985 წელს ოფიციალურმა ბრაზილიამ და ბუენოს აირესმა „ფოს დე იგუასუს დეკლარაცია“ გააფორმეს და ორი ქვეყნის ინტეგრაციის შესაძლებლობების შესასწავლად სპეციალური კომისიაც ჩამოაყალიბეს. აღნიშნული კომისიის შექმნა, ჩემი აზრით, პარადოქსული მოვლენა იყო, რადგან დამოუკიდებლობის მოპოვებიდან მოყოლებული ორ ქვეყანას შორის რეგიონული ლიდერობისთვის გა-

მალებული პაექრობა მიმდინარეობდა. თუმცა, იქ არსებულმა რეალობამ და ეკონომიკურმა ურთიერთდამოკიდებულებამ მათ თავიანთი პოზიციების გადახედვისკენ უბიძგა. საბოლოოდ, სამხრეთ ამერიკის ორმა ეკონომიკურმა ლიდერმა 1986 წლის ივლისში არგენტინა-ბრაზილიის ინტეგრაციის პროგრამას მოაწერა ხელი. შეთანხმების მიზანი სოფლის მეურნეობის, ბირთვული ენერგიის, ვაჭრობის, კულტურის, საგადასახადო სისტემისა და სამხედრო თანამშრობლობის განვითარება იყო. ორი წლის შემდეგ უკვე „არგენტინა-ბრაზილიის ინტეგრაციისა და ეკონომიკური თანამშრომლობის პროგრამის“ შეთანხმება გაფორმდა, რამაც მერკოსურის შექმნას დაუდო საფუძველი (Rivera, 2014:226).

აღსანიშნავია, რომ ინტეგრაციის იდეა თავიდანავე გასცდა არგენტინისა და ბრაზილიის საზღვრებს და სამხრეთ კონუსის კიდევ ორ ქვეყანაში გახდა ინტერესის ობიექტი. მეზობელი ურუგვაი და პარაგვაი არგენტინისა და ბრაზილიის ეკონომიკაზე დიდად იყო დამოკიდებული. შესაბამისად, მათ ინტეგრაციის გეგმაში ჩართვის სურვილი გამოთქვეს (Giordano, Lanzafame…, 2005:95).

საბოლოოდ, 1991 წლის 26 მარტს ოთხი ქვეყანა პარაგვაის დედაქალაქში ერთმანეთს შეხვდა და ასუნსიონის შეთანხმებას მოაწერა ხელი. ამით მერკოსური ოფიციალურად ჩამოყალიბდა (O’Keefe, 2009:81-82).

მერკოსურის იდეა ძალიან წარმატებული აღმოჩნდა. 1991-99 წლები ორგანიზაციის „ოქროს წლები“ იყო. ბლოკის საშინაო ვაჭრობა 1990 წლის 4 მილიარდი ამერიკული დოლარიდან 10 წელიწადში 1000%-ით გაიზარდა და 2000 წლისათვის 40 მილიარდი შეადგინა (Felter & Renwick, 2018). ამავე პერიოდში მერკოსურის საერთაშორისო ვაჭრობა 11-დან 20%-მდე გაიზარდა და 122 მილიარდ აშშ დოლარს გადააჭარბა. არსებობის პირველი რვა წლის განმავლობაში ექსპორტის რაოდენობამ 70, ხოლო იმპორტისამ კი 80 მილიარდი ამერიკული დოლარი შეადგინა. ინტრარეგიონული ვაჭრობა 8.9-დან 25%-მდე გაიზარდა, რაც რიცხვებში 11 მილიარდი ამერიკული დოლარიდან 20 მილიარდამდე ზრდის ტოლფასი იყო. ეს კი, ძირითადად, სავაჭრო ტარიფების შემცირებით იყო მიღწეული. მაგალითად, 1995 წლისთვის, როდესაც მერკოსური საბაჟო კავშირად ჩამოყალიბდა, წევრი-ქვეყნებისთვის ტარიფები ბრაზილიაში 80-დან – 12, არგენტინაში 26-დან – 11.9, ურუგვაიში 32-დან – 10.5, ხოლო პარაგვაიში 71.7-დან 10.2%-მდე შემცირდა. შთამბეჭდავი იყო ერთ სულ მოსახლეზე საშუალო შემოსავლის ზრდაც. 1990-იანი წლების დასაწყისიდან ბოლომდე იგი ბრაზილიაში 7900-დან – 8500 ამერიკულ დოლარამდე, არგენტინაში 6000-დან – 9000, ურუგვაიში 6800-დან – 9000, ხოლო პარაგვაიში კი 2600-დან 2900 ამერიკულ დოლარამდე გაიზარდა (Lomeu Campos, 2016:862-65).

ეკონომიკურ მაჩვენებლებთან ერთად, შთამბეჭდავი იყო მერკოსურის პოლიტიკური და სოციალური ინტეგრაციის მაჩვენებლებიც. ორგანიზაციის შექმნის დღიდან წევრ-ქვეყნებს შორის არსებული ისტორიული სასაზღვრო დავები და ერთმანეთთან შეიარაღების შეჯიბრიც განელდა. გაუმჯობესდა თანამშრომლობა და მშვიდობის ზონაც ჩამოყალიბდა. შემცირდა ბრაზილიასა და არგენტინას შოროს სამხედრო დაპირისპირების შესაძლებლობაც. ვფირობ, მერკოსურის მხარდაჭერამ დემოკრატიის, როგორც მმართველობის ლეგიტიმური სისტემის, სამოქალაქო საზოგადოებისა და ადამიანის უფლებების პატივისცემის მიმართ ლათინური ამერიკის დემოკრატიზაციის პროცესზე დადებითი გავლენა მოახდინა.

XXI საუკუნეში სამხრეთ ამერიკაში რეგიონული თანამშრობლობის იდეის პოპულარობის ზრდასთან ერთად გაჩნდა შეხედულება, რომ სწორედ მერკოსური იყო ის გაერთიანება, რომელიც მთელი რეგიონის ფართომასშტაბიან ინტეგრაციას განახორციელებდა. ამის თქმის საშუალებას კი, ჩემი აზრით, მერკოსურის ორი გიგანტის, ბრაზილიისა და არგენტინის პრეზიდენტების – ლუის იგნასიო ლულა და სილვასა და ნესტორ კირხნერის საგარეო და საშიანო პოლიტიკის დღის წესრიგში რეგიონული ერთობის იდეის ცენტრალურ ადგილას დაყენება იყო. კონტინენტის თითქმის ყველა ქვეყნისათვის ერთობა საინტერესო გახდა. მერკოსურის გავლენის ზრდაზე იმოქმედა 2003 წელს ბუშის ადმინისტრაციასთან ამერიკის თავისუფალი ვაჭრობის ზონასთან დაკავშირებულ მოლაპარაკებებში მონაწილეობამაც, რომელშიც მერკოსური ლათინური ამერიკის იმ ქვეყნებისთვის, რომლებიც დასავლეთ ნახევარსფეროში შეერთებული შტატების პოლიტიკით უკმაყოფილონი იყვნენ, ლიდერი გახდა, რომელსაც ვაშინგტონთან მკაცრი საუბარი შეეძლო (Gupta & Samuel, 2006:179).

პოლიტიკური ინტეგრაციის კუთხით ორგანიზაცია, ძირითადად, დემოკრატიისა და რეგიონული მშვიდობის მხარდაჭერას განაგრძობდა. არგენტინასა და ბრაზილიას შორის იქამდე არსებული მეტოქეობა თანამშრომლობაში გადაიზარდა. თუმცა, ვფიქრობ, დიპლომატიური კუთხით მერკოსურს საკმაოდ მოკრძალებული შედეგები ჰქონდა. ამას ადასტურებს ის გარემოებაც, რომ თანამედროვე საერთაშორისო ურთიერთობებში ორგანიზაციის ცნობადობა და გავლენა საკმაოდ დაბალია. თუმცა, ამის მიუხედავად, მერკოსური რეგიონის წამყვანი პოლიტიკური და ეკონომიკური ბლოკია, რომელიც ლათინური ამერიკის ორ უმსხვილეს ეკონომიკას აერთიანებს. ბრაზილიასა და არგენტინაზე მერკოსურის მთლიანი შიდა პროდუქტის 95% მოდის (Felter & Renwick, 2018).

აღსანიშნავია, რომ მერკოსურის წევრობისთვის დემოკრატიული მთავრობის არსებობა აუცილებელი მოთხოვნაა. ვფიქრობ, ამ დეტალმა სამხე-

დრო დიქტატურების დასრულების შემდეგ დემოკრატიის კონსოლიდაციას შეუწყო ხელი, რაც სამხრეთ ამერიკისთვის სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანი იყო.

ჩემი აზრით, მერკოსურის ჩამოყალიბება არგენტინისა და ბრაზილიის პოლიტიკური გადაწყვეტილება იყო. შესაბამისად, ის სახელმწიფოს მიერ მართულ პროექტად გვევლინება, რომლის საკვანძო ელემენტი საპრეზიდენტო დიპლომატია გახდა. ოთხმა პრეზიდენტმა მერკოსურის ჩამოყალიბებასა და ინტეგრაციული პროცესის დაწყებაში გადამწყვეტი როლი შეასრულა. ისინი კარგად აცნობიერებდნენ და მხარს უჭერდნენ ინტეგრაციას რეგიონული მშვიდობისა და დემოკრატიის გასაძლიერებლად, რასაც თავისი პოლიტიკური და ეკონომიკური სარგებელიც ექნებოდა.

ბრაზილია, როგორც ლათინური ამერიკის ლიდერი სახელმწიფო, მერკოსურის ჩამოყალიბებაში წამყვან როლს თამაშობდა. ჩემი აზრით, ეს ბუნებრივიც იყო, რადგან მას სხვებზე გავლენის მოხდენისა და ლიდერობის ყველაზე დიდი პოტენციალი აქვს. აღვნიშნავ იმასაც, რომ ბრაზილიას გაერთიანების ჩამოყალიბება სჭირდებოდა კიდეც, რადგან 1990-იანი წლების დასაწყისისთვის ქვეყნის ეკონომიკა მძიმე ვითარებაში იყო, ამას კი სავაჭრო და ვალების კრიზისიც ემატებოდა. საინტერესოა, რომ, თავისი მასშტაბების მიუხედავად, ბრაზილიას, მერკოსურის დანარჩენ სამ წევრთან შედარებით, ინტრარეგიონული ვაჭრობის ყველაზე დაბალი მაჩვენებელი ჰქონდა. ბრაზილიელები თავიანთი ქვეყნის პოტენციალს კარგად აცნობიერებდნენ. ისინი საბოლოოდ მიხვდნენ, რომ რეგიონული ინტეგრაცია ქვეყნისთვის ძალიან სასარგებლო იქნებოდა და აღნიშნული იდეის რეალიზაციას აქტიურად შეუდგნენ.

მიმაჩნია, რომ ბრაზილიას ნაციონალური პოლიტიკური მოტივები ამოძრავებდა. ინტეგრაცია ქვეყნის ავტონომიის დაცვისა და საერთაშორისო სტრატეგიის ნაწილიც იყო. უნდა გავითვალისწინოთ ის ფაქტი, რომ ბრაზილიასა და არგენტინას შორის დაძაბული ურთიერთობა იყო. ეკონომიკურ ინტეგრაციასა და ურთიერთდამოკიდებულებას კი ვითარების განმუხტვა შეეძლო. გარდა ამისა, რეგიონის ახალ დემოკრატიებს დაცვა და გაძლიერება სჭირდებოდა. ჩამოთვლილი მიზეზების გამო ბრაზილიამ გადაწყვიტა, რომ ინტეგრაციის პროექტი საკუთარ თავზე აეღო.

ბრაზილიის დამოკიდებულება მერკოსურისადმი ორგანიზაციის მდგომარეობაზე უდიდეს გავლენას ახდენდა. ამიტომ, ქვეყნის ხელისუფლების ხედვის ცვლილებამ მერკოსურის განვითარების გზაც რადიკალურად შეცვალა.

ბრაზილია XXI საუკუნეში საკუთარ თავს უკვე არა მერკოსურის, არამედ გლობალურ ლიდერად ხედავდა და რეგიონული ორგანიზაციის მიმართ ინ-

ტერესი გაუნელდა. ჩემი აზრით, 1990-იან წლებში ბრაზილიას სამხრეთ ამერიკის ინტეგრაცია ძალების მოსაკრებად და რეგიონული ლიდერობისთვის სჭირდებოდა, რაც 2000-იანი წლებიდან ქვეყნისთვის აქტუალური აღარ იყო. 2010 წლისთვის იგი უკვე მსოფლიოს მე-7 ეკონომიკა გახდა, როდესაც 1980 წელს მხოლოდ მე-17 იყო. საერთაშორისო სისტემაში ბრაზილია ანგარიშგასაწევი ეკონომიკური ძალა გახდა. ქვეყანამ ყურადღება უფრო მასშტაბურ პროექტებზე მიაპყრო, ვიდრე, მისი აზრით, მერკოსური იყო. მისი ეკონომიკა ინდოეთის, რუსეთისა და ჩინეთის ეკონომიკის გვერდიგვერდ მსოფლიოში ყველაზე სწრაფად განვითარებადი გახდა.

ბრაზილიის შემცირებულმა ყურადღებამ მერკოსურის მიმართ ორგანიზაციის სტაგნაცია გამოწვია. იგი უკვე სამხრეთ ამერიკის ფარგლებს გარეთ იყურებოდა – განავითარა ორმხრივი სავაჭრო ურთიერთობა აზიასთან, ევროკავშირსა და შეერთებულ შტატებთან. მისთვის ჩინეთისა და ინდოეთის უზარმაზარი ბაზრების კარი გაიხსნა. გარდა ამისა, ბრაზილიამ, როგორც პოტენციურმა მსოფლიო ლიდერმა, ქვეყნის შიგნით არსებულ პრობლემებს უფრო მეტი ყურადღება მიაპყრო, რადგან ცხადია, რომ დემოკრატიული ღირებულებების, ადამიანის უფლებებისა და რეგიონში მშვიდობის განვითარების გარეშე ქვეყანა საერთაშორისო გავლენას ვერ მოიპოვებდა. თავის პირველ საპრეზიდენტო სიტყვაში 2003 წელს ბრაზილიის ახალმა ლიდერმა ლულა და სილვამ განაცხადა, რომ ბრაზილიის მთავარი მიზანი სუვერენულ და ღირსეულ სახელმწიფოდ ქცევა იყო, რომელსაც საერთაშორისო ასპარეზზე თავისი წონა ექნებოდა, რაც ქვეყნის ჰორიზონტს გააფართოებდა (Morrison, 2006:343).

მას შემდეგ, რაც ეკონომიკური მდგომარეობა გაუმჯობესდა და ქვეყნის ავტონომიასაც საფრთხე აღარ ემუქრებოდა, ბრაზილიისთვის საერთაშორისო საკითხები ისეთივე პრიორიტეტული გახდა, როგორც ნაციონალური ინტერესები. თუმცა, ბრაზილიის, როგორც გლობალური ლიდერის იდეის პოპულარიზაციასთან ერთად, მასა და არგენტინას შორის ისტორიული მეტოქეობა განახლდა. ბრაზილიის ეკონომიკის სწრაფმა განვითარებამ და საერთაშორისო ბაზრებზე გადართვამ ბლოკში უთანასწორობა გაზარდა და წევრებს შორის ურთიერთობა დაძაბა (Ebert & Flemes, 2018).

მერკოსური დღეს საბაჟო კავშირსა და თავისუფალი ვაჭრობის ზონას წარმოადგენს და, ევროკავშირის მსგავსად, ერთიანი ბაზრის ჩამოყალიბების მიზანი აქვს. თუმცა, შექმნიდან ამ მიზნის მიღწევა ჯერაც ვერ მოხერხდა. უკანასკნელ წლებში გაერთიანების ქმედითობა საერთოდ კითხვის ნიშნის ქვეშ დადგა, რაც, ჩემი აზრით, ორგანიზაციის პოლიტიკურად მოტივირებული სუბიექტური გადაწყვეტილებებით იყო გამოწვეული. მერკოსურის ანგარიშზე ამ ეტაპზე ორი გახმაურებული პოლიტიკური სკანდალია: 1)

პრეზიდენტის იმპიჩმენტის გამო პარაგვაისთვის წევრის სტატუსის დროებით შეჩერება და 2) უგო ჩავესის ვენესუელის ორგანიზაციაში სრულუფლებიან წევრად მიღება.

შექმნის მომენტში მერკოსურის ერთ-ერთი მთავარი მიზანი რეგიონის რედემოკრატიზაციის ხელშეწყობაც იყო, რადგან თითოეულმა წევრმა-ქვეყანამ დიქტატურის სასტიკი წლები საკუთარ თავზე გამოსცადა. 1998 წელს ორგანიზაციის წევრებმა დემოკრატიული ვალდებულების უშუაიას პროტოკოლს მოაწერეს ხელი, რომელშიც აღნიშნულია, რომ ნამდვილი, ქმეთიდი დემოკრატიული ინსტიტუტების არსებობა მერკოსურში ინტეგრაციისთვის აუცილებელია, ხოლო დემოკრატიული წესრიგის დარღვევა წევრი-ქვეყნის სტატუსის შეჩერებას გამოიწვევს (Dominguez, 2004:146). მერკოსურში ეს პროტოკოლი პირველად 2012 წელს ამოქმედდა. პარაგვაიში პრეზიდენტი ფერნანდო ლუგო სამოქალაქო არეულობის გამო ქვეყნის კონგრესმა იმპიჩმენტის წესით თანამდებობიდან გადააყენა. ამ ფაქტმა ბრაზილიასა და არგენტინაში უკმაყოფილება გამოიწვია. ორმა ქვეყანამ კონგრესის ქმედება სახელმწიფო გადატრიალებად შერაცხა და პარაგვაის მერკოსურის წევრის სტატუსი შეუჩერა (Nejamkis & Flor, 2012).

ვფიქრობ, ეს ფაქტი ისეთი წინააღმდეგობრივი არ იქნებოდა, რომ არა სამი ქვეყნის მორიგი შეთანხმებული გადაწყვეტილება. პარაგვაისთვის წევრის სტატუსის შეჩერების პარალელურად, ორგანიზაციაში ახალი წევრი – ვენესუელა – სრულუფლებიანი წევრის სტატუსით მიიღეს. პარაგვაი კი ვენესუელის მერკოსურში გაწევრიანებას წლების მანძილზე აქტიურად ეწინააღმდეგებოდა. ბრაზილიამ, არგენტინამ და ურუგვაიმ პარაგვაის მდგომარეობით ისარგებლეს და ვენესუელა სასწრაფო წესით გააწევრიანეს. სამი ქვეყნისთვის, განსაკუთრებით კი, ბრაზილიისთვის, პარაგვაი ვენესუელის ორგანიზაციაში მისაღებად ერთადერთი დაბრკოლება იყო, რომელიც მათ მალევე დაძლიეს.

ბრაზილია მერკოსურში ვენესუელის ინტეგრაციასთან დაკავშირებით აცხადებდა, რომ ნავთობით მდიდარი ქვეყნის გაწევრიანება მერკოსურს გლობალურ ენერგოძალად აქცევდა, თუმცა ეს ასე არ მომხდარა (Cormier, 2016).

კარაკასის მერკოსურში გაწევრიანებამ მის მომავალთან დაკავშირებით გარკვეული შეკითხვები გააჩინა. ვენესუელის ორგანიზაციაში შესვლა „ტროას ცხენს“ შეადარეს, რადგან ჩავესის „XXI საუკუნის სოციალიზმი“ გაერთიანების თავისუფალი ვაჭრობის იდეასთან შეუთავსებელი იყო, რაც მის ფუქნციონირებას საფრთხის წინაშე აყენებდა (Plummer, 2013).

ჩავესი ამბობდა, რომ იგი გაერთიანებას „პოლიტიკურ ვიაგრას“ მისცემდა და მას ნეოლიბერალიზმისგან გაწმენდდა (The Economist, 2012). ვენე-

სუელის მერკოსურში გაწევრიანებასთან დაკავშირებით აზრი ორად გაიყო. ზოგი ფიქრობდა, რომ ქვეყანა ორგანიზაციის ეკონომიკურ და პოლიტიკურ მოთხოვნებს არ აკმაყოფილებდა, ზოგი მისი გაწევრიანებით მერკოსურის ეკონომიკური მაჩვენებლების დაბალანსებაზე საუბრობდა, რადგან მასში მხოლოდ ორი ქვეყანა დომინირებდა.

ჩემი აზრით, მაშინ, როდესაც მერკოსურში წამყვან ეკონომიკურ ძალას ბრაზილია და არგენტინა წარმოადგენდა, ვენესუელას თავისი ენერგორესურსებითა და ეკონომიკური პოტენციალით ბლოკში მნიშვნელოვანი წვლილის შეტანა მართლაც შეეძლო. თუმცა, რეალურად, პირიქით მოხდა. ვენესუელის უკიდურესმა ეკონომიკურმა კრიზისმა და პოლიტიკურმა ქაოსმა მერკოსური სირთულეების წინაშე დააყენა. კარაკასის მერკოსურში გაწევრიანებიდან მალევე ვენესუელასა და დანარჩენ წევრ-ქვეყნებს შორის ურთიერთობა დაიძაბა, რამაც ორგანიზაციის ფუქნციონირება შეაფერხა. თუმცა, საბოლოო ჯამში, ქვეყანაში შექმნილი ვითარების გამო ვენესუელას მერკოსურის წევრის სტატუსი შეუჩერეს (Boothroyd Rojas, 2016).

მიუხედავად იმისა, რომ 1990-იანი წლების ეკონომიკურ ინტეგრაციაში მერკოსურმა მნიშვნელოვანი როლი ითამაშა, 2010-იან წლებში ბლოკის საშინაო ვაჭრობა შემცირდა. ამას პოლიტიკური უთანხმოებებიც დაემატა, რამაც პროგრესი და ვაჭრობის ლიბერალიზაცია შეაფერხა. მერკოსურის ზრდის ტემპები შენელდა (Felter & Renwick, 2018).

ორგანიზაციამ წლების განმავლობაში ვერც გაფართოება მოახერხა და დღემდე ძალიან მცირე რაოდენობის სახელმწიფოებს აერთიანებს. გარდა ამისა, ეკონომიკური თვალსაზრისით, მერკოსურის წევრ-ქვეყნებს შორის ვაჭრობის მაჩვენებელი 1998 წლის 25%-დან 2012 წლისთვის 10%-მდე შემცირდა. 2019 წლისთვის ოთხ ქვეყანას შორის ვაჭრობის მაჩვენებლი კი იმ ნიშნულს გაუტოლდა, რომელიც ორგანიზაციის შექმნამდე არსებობდა.

ვენესუელის საკითხის პარალელურად მერკოსურში პოლიტიკური არეულობა გრძელდებოდა. 2014 წელს ბრაზილიაში კორუფციული სკანდალი აგორდა, რომელშიც არაერთი უმაღლესი სახელმწიფო თანამდებობის პირი და უმსხვილესი კორპორაცია აღმოჩნდა ჩართული. ამას 2016 წლის 12 მაისს ქვეყნის პრეზიდენტ დილმა რუსეფის უფლებამოსილების შეჩერება მოჰყვა. ამავდროულად, ეკონომიკის არასწორი კურსის გამო ლათინურ ამერიკაში ეკონომიკური მაჩვენებლები გაუარესდა. 2016 წელს ბრაზილიის ეკონომიკა ზრდის ნაცვლად – 4%-ით, ვენესუელის კი 19%-ით შემცირდა (Kwan Yuk, 2017).

მერკოსურის წინააღმდეგ მოქმედებს ის ფაქტიც, რომ 2016 წელს არგენტინა ახალი გაერთიანების – წყნარი ოკეანის ალიანსის – დამკვირვებელი სახელმწიფო გახდა, ხოლო 2017 წელს კი ჩილესთან ახალი სავაჭრო შეთანხ-

მება დადო, რაც იმის მანიშნებელია, რომ მას მერკოსურთან დაკავშირებით შორსმიმავალი გეგმები არ აქვს (Iricibar, 2016). გარდა ამისა, რეგიონში კიდევ რამდენიმე რეგიონული ინიციატივა გამოჩნდა, რომელიც მერკოსურის ეფექტიანობას საფრთხის ქვეშ აყენებს. თუმცა, ამის მიუხედავად, მერკოსური 2019 წლისთვის მსოფლიოს ერთ-ერთი წამყვანი ეკონომიკური ბლოკი და მეხუთე უმსხვილესი ეკონომიკაა, რაც კიდევ ერთხელ უსვამს ხაზს მის უზარმაზარ პოტენციალს. ორგანიზაცია 295 მილიონ ადამიანს და 3.5 ტრილიონი აშშ დოლარის მთლიან შიდა პროდუქტს აერთიანებს, რის გამოც იგი ლათინური ამერიკის ყველა დროის ერთ-ერთი ყველაზე მასშტაბური ინტეგრაციული პროექტია (Ministry of Foreign Affairs of Brazil).

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. Boothroyd Rojas, R. (2016). MERCOSUR Blocks Venezuela from Taking Over Presidency. [online] Venezuelanalysis.com. Available at: https://venezuelanalysis.com/news/12553 [Assessed 20 Jul. 2017].
2. Cormier, B. (2006). Venezuela Enters Mercosur Trade Bloc. [online] The Washington Post. Available at: http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2006/07/21/AR2006072101052.html?noredirect=on [Assessed 20 Sep. 2017].
3. Dominguez, F., Lievesley, G., & Ludlam, S. (Eds.). (2011). Right-wing Politics in the New Latin America: Reaction and Revolt. London: Zed Books Ltd.
4. Ebert, H. & Flemes, D. (Eds.). (2018). Regional Powers and Contested Leadership. Cham: Springer International Publishing AG.
5. Economist.com, (2012). Mercosur RIP? [online] The Economist. Available at: https://www.economist.com/the-americas/2012/07/14/mercosur-rip [Assessed 25 Sep. 2017].
6. Felter, C. & Renwick, D. (2018). Mercosur: South America's Fractious Trade Bloc. [online] Council on Foreign Relations. Available at: https://www.cfr.org/backgrounder/mercosur-south-americas-fractious-trade-bloc [Assessed 20 Nov. 2018].
7. Felter, C. & Renwick, D. (2018). Mercosur: South America's Fractious Trade Bloc. [online] Council on Foreign Relations. Available at: https://www.cfr.org/backgrounder/mercosur-south-americas-fractious-trade-bloc [Assessed 20 Nov. 2018].
8. Gonzalez, M. (2018). The Ebb and Flow of the Pink Tide: Left-Wing Governments and Social Movements in Latin America. London: Pluto Press.
9. Hudson, D. (2015). Global Finance and Development. New York: Routledge.
10. Inter-American Development Bank & Giordano, P., Lanzafame, F., Meyer-Stamer, J. (Eds.). Asymmetries in Regional Integration and Local Development. Washington, DC: Author.

11. Iricibar, V. (2016). Argentina Joins Pacific Alliance Trade Bloc As An Observer Nation. [online] The Bubble. Available at: https://www.thebubble.com/argentina-joins-pacific-alliance-trade-bloc-as-an-observer-nation/ [Assessed 5 Jun. 2018].
12. Itamaraty.gov.br, (n.d.). Mercosur. [online] Ministry of Foreign Affairs of Brazil. Available at: http://www.itamaraty.gov.br/en/politica-externa/integracao-regional/6347-mercosur-en [Assessed 25 Dec. 2018].
13. Kwan Yuk, P. (2017). Brazil's economy shrinks 3.6% in 2016. [online] The Financial Times. Available at: https://www.ft.com/content/e1c89278-c33c-3fbe-83ae-985497365cf6 [Assessed 28 Jan. 2018].
14. Lomeu Campos, G. (2016). From Success to Failure: Under What Conditions Did Mercosur Integrate? In Journal of Economic Integration (Vol.31, No.4, pp.855-897).
15. Morrison, J. (2006). The International Business Environment: Global and Local Marketplaces in a Changing World (2nd ed.). New York: Palgrave Macmillan.
16. Nejamkis, G. & Flor, A. (2012). Mercosur welcomes Venezuela, suspends Paraguay. [online] Reuters. Available at: https://www.reuters.com/article/us-mercosur-idUSBRE85S1JT20120630 [Assessed 24 Sep. 2017].
17. North, L. L., & Clark, T. D. (Eds.). (2018). Dominant Elites in Latin America: From Neo-Liberalism to the "Pink Tide". Cham: Springer International Publishing AG.
18. O'Keefe, T. A. (2009). Latin American and Caribbean Trade Agreements: Keys to a Prosperous Community of the Americas. Leiden: Martinus Nijhoff Publishers.
19. Plummer, R. (2013). Alba alliance ambitions lay bare Latin trade confusion. [online] BBC News. Available at: https://www.bbc.com/news/business-23515979 [Assessed 24 Sep. 2017].
20. Rivera, S. (2014). Latin American Unification. Jefferson: McFarland & Company, Inc., Publishers.
21. Rodrigues, G. M. A. (2006). Dubya and Lula. In A. Gupta & C. Samuel (Eds.), The Second Bush Presidency: Global Perspectives. Delhi: Dorling Kindersley.
22. Schmidt, P. (2017). Mercosur. [online] Oxford Public International Law. Available at: http://opil.ouplaw.com/view/10.1093/law:epil/9780199231690/law-9780199231690-e655 [Assessed 31 Jan. 2017].
23. Serra, N., & Stiglitz, J. E. (2008). The Washington Consensus Reconsidered. Oxford: Oxford University Press.
24. Wylde, C. (2012). Latin America After Neo-Liberalism: Developmental Regimes in Post-Crisis States. New York: Palgrave Macmillan.

Mercosur – The Evolution and Challenges of the South American Bloc

Besik Goginava

Doctoral student of American Studies,
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Abstract

Simultaneously with the changes in the global economy and policy swings in the United States of America and Europe at the beginning of the 1990s, significant transformations occurred in Latin America as well. By the end of the Cold War neo-liberalism became new dominant ideology under the leadership of the USA, which exerted its influence on the South as well.

New era of Regionalism in Latin America was marked by the creation of the Southern Common Market – Mercosur: a new trade bloc that has fundamentally changed the concept and understanding of Regionalism there.

The founding of Mercosur had been laid on cooperation between Brazil and Argentina. The purpose of the agreement was expansion of domestic markets for its members via integration process, and economic growth for promoting social justice in Latin America.

Free movement of the goods, eliminating trade barriers, imposing common tariffs on foreign trade and harmonization of laws were also included among the founding objectives. They called for implementing joint coordination of macroeconomic policies and improving infrastructure.